

Grundläggande granskning

2022

Rapport
Infrastruktur i Umeå AB

KPMG AB

2023-04-12

Antal sidor 10

Antal bilagor 1

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
1.1	Syfte och revisionsfrågor	3
1.2	Avgränsning	3
1.3	Revisionskriterier	3
1.4	Metod	5
2	Resultat av granskningen	7
2.1	Ändamålsenlighet	7
2.2	Ekonomiskt tillfredställande	8
2.3	Intern kontroll	8
3	Slutsats och rekommendationer	10
	Bilaga 1. Riktlinjer för aktiverande styrning	11

1 Bakgrund

Kommunrevisionen granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionsred all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de lekmannarevisorer som utsetts i företag enligt kommunallagens 10 kap. 2–6 §§, även verksamheten i dessa juridiska personer.

Lekmannarevisorn ska, enligt aktiebolagslagens 10 kap. 3 § granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Enligt God revisionsred 2022 ska den grundläggande granskningen innehålla:

- Granskning av måluppfyllelse
- Granskning av styrning och intern kontroll

Granskningen har sin utgångspunkt i God revisionsred samt de risker som identifierats i lekmannarevisorernas riskanalys 2022.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge lekmannarevisorerna grund för deras bedömning i granskningsrapporten, där uttalande ska ske avseende om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Följande revisionsfrågor besvaras i granskningen:

Ändamålsenlighet

- Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av verksamheten?
- Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av verksamheten?

Ekonomiskt tillfredsställande

- Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomin?
- Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av ekonomin?

Intern kontroll

- Har styrelse och VD säkerställt att den interna kontrollen i bolaget är tillräckligt?

1.2 Avgränsning

Granskningen avser Infrastruktur i Norr AB:s verksamhet, under verksamhetsåret 2022. Den grundläggande granskningen är översiktlig och inte inriktad på detaljer.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, bedömningar och slutsatser. Revisionskriterierna kan hämtas ifrån lagar och förarbeten eller interna regelverk, policys och fullmäktigebeslut. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning.

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- Kommunallagen
- Aktiebolagslagen
- Bolagsordning
- Riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun (KF, 2021-03-09)¹
- Ägardirektiv, generella och specifika

Generella ägardirektiv

Fullmäktige antog i mars 2021 generella ägardirektiv för styrning av de kommunala bolagen. De generella direktiven innehåller krav och riktlinjer för samtliga hel- eller majoritetsägda bolag i bolagskoncernen och avser bland annat:

- Efterlevnad av lagar och styrning från fullmäktige
- Innehåll och form för bolagsstyrelsens arbetsordning
- Innehåll och form för VD-instruktion
- Uppföljning och rapportering
- Samverkan

Av de generella ägardirektiven framgår även att Bolaget ska stödja uppfyllandet av Umeå kommuns vision och övergripande mål. Umeå kommuns vision och övergripande mål för perioden 2022 – 2025 är följande:

- Mål 1: Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.
- Mål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.
- Mål 3: Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv
- Mål 4: Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.
- Mål 5: För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.

Bolagets verksamhet ska vidare bedrivas i enlighet med följande tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige:

- Uppdrag 8: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel

¹ Se bilaga 1 för en k

för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.

Specifika ägardirektiv

De specifika ägardirektiven anger bolagets grunduppdrag och de mål som bolaget har att förhålla sig till, såväl ekonomiska mål, klimat- och miljömål samt kommunfullmäktiges mål.

Ekonomiska mål

Bolagets fastighetsförvaltning ska drivas enligt affärsmässiga principer.

Bolaget skall vid utgången av varje tertiäl rapportera ekonomiskt utfall och nyckeltal enligt anvisningar och tidplan som fastställs av moderbolaget.

Klimat- och miljömål

Genom en aktiv marknadsföring så att järnvägstransporter prioriteras av kunderna i förhållande till vägtransporter ska minskad miljöbelastning uppnås. Det förutsätter en effektiv terminalverksamhet och konkurrensneutralitet. Bolaget ska arbeta för att deras verksamheter tar sin utgångspunkt i ett miljömässigt modernt förhållningssätt.

Kommunfullmäktiges mål

Av kommunfullmäktiges mål, som anges ovan, så framgår det av ägardirektivet att bolaget särskilt träffas av nedan mål och uppdrag:

- Mål 1: Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.
- Uppdrag 1: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder och bolag upprätta program för tillväxt i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning.
- Mål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden. Samordningsansvar: kommunstyrelsen och individ- och familjenämnden. Mål 2 destinerar särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, AB Bostaden, Umeå Parkerings AB och Infrastruktur i Umeå AB.
- Uppdrag 4: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder och bolag upprätta program för social hållbarhet i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning.

1.4 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av bland annat styrelsens protokoll och tillhörande underlag såsom mål- och budgetdokument, ekonomi- och verksamhetsrapporter, årsredovisning.
- Dialog med VD och styrelsens presidium vid två tillfällen under året.

— Avstämningar har genomförts med bolagets auktoriserade revisor.

Rapporten är faktakontrollerad av VD

2 Resultat av granskningen

Vi har översiktligt granskat styrelsens styrning av verksamhet, ekonomi och interna kontroll med utgångspunkt i de revisionskriterier som anges i avsnitt 1.3. I nedanstående tabeller sammanställs våra iakttagelser utifrån respektive kontrollpunkt. Iakttagelser utgår ifrån huruvida vi av erhållen dokumentation tydligt kan utläsa resultat för varje kontrollpunkt.

2.1 Ändamålsenlighet

Iakttagelserna i detta avsnitt ger underlag för att besvara följande revisionsfrågor:

- Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av verksamheten?
- Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av verksamheten?

2.1.1 Iakttagelser

Kontrollpunkt	Kommentar
Beslut om plan för verksamheten	Styrelsen har beslutat om en verksamhetsplan för 2022. I verksamhetsplanen framgår bolagets uppdrag, affärsområden, övergripande mål och fokusområden.
Formulerat målsättningar som säkerställer att verksamheten bedrivs enligt ägardirektiv.	Bolaget har fastställt övergripande mål och fokusområden. Vi har inte noterat några avvikelser gentemot bolagsordning och ägardirektiv.
Rapportering innehåller uppföljning av verksamhet	Styrelsen får vid varje styrelsemöte uppföljning av verksamheten i form av en resultatrapport som innehåller koncernens resultat samt affärskritiska faktorer och koncernens fokusområden/aktiviteter.
Når målen för verksamheten	Uppföljning av mål har i viss utsträckning skett i samband med bolagsstyrningsrapport, dock ej på ett strukturerat sätt. Enligt ägardirektivet ska bolaget i bolagsstyrningsrapporten bland annat redogöra för hur Bolaget arbetat med ägardirektiv, uppdrag och andra uppsatta mål. Se nedan under "2.1.2 Övriga iakttagelser".
Vid behov vidtagit tydliga åtgärder för att nå måluppfyllelse avseende verksamhet	Då vi ej tagit del av bedömning av måluppfyllelse kan vi inte bedöma om åtgärder vidtagits vid behov eller ej.

2.1.2 Övriga iakttagelser

Enligt de generella ägardirektiven ska bolaget årligen avge en bolagsstyrningsrapport över det gångna verksamhetsåret. I bolagsstyrningsrapporten ska bolaget bland annat redogöra för hur bolaget arbetat med ägardirektiv, uppdrag och andra uppsatta mål. Av

INABs bolagsstyrningsrapport framgår inte hur bolaget arbetat med de mål och uppdrag som anges i de särskilda ägardirektiven för bolaget.

2.2 Ekonomiskt tillfredställande

lakttagelserna i detta avsnitt ger underlag för att besvara följande revisionsfrågor:

- Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomin?
- Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av ekonomin?

2.2.1 lakttagelser

Kontrollpunkt	Kommentar
Antagit en budget för sin verksamhet	Styrelsen har beslutat om en budget för 2022. Budgeten omfattar hela INAB-koncernen, men är specificerad per bolag.
Formulerat målsättningar som säkerställer att ekonomin bedrivs enligt ägardirektiv.	Budget och de ekonomiska målsättningar som bolaget formulerat utgår från de mål/krav som ställs i ägardirektiv.
Rapportering innehåller uppföljning av ekonomi	Styrelsen får vid varje styrelsemöte uppföljning av verksamheten i form av en resultatrapport som innehåller koncernens resultat samt affärskritiska faktorer och koncernens fokusområden/aktiviteter. Därutöver har styrelsen erhållit en finansrapport uppföljning vid varje styrelsemöte.
Når målen för ekonomi	Samtliga mål enligt ägardirektiven uppnås.
Vid behov vidtagit tydliga åtgärder för att nå måluppfyllelse avseende ekonomi	Vi har inte noterat att styrelsen uppvisat passivitet vad gäller att vidta åtgärder för att uppnå måluppfyllelse.

2.3 Intern kontroll

lakttagelserna i detta avsnitt ger underlag för att besvara följande revisionsfråga:

- Har styrelse och VD säkerställt att den interna kontrollen i bolaget är tillräcklig?

2.3.1 lakttagelser

Kontrollpunkt	Kommentar
Genomfört en riskanalys	I internkontrollarbetet har risker identifierats och en internkontrollplan upprättats. Riskerna har beskrivits och värderats utifrån sannolikhet och konsekvens. Beroende på riskvärde har risken kopplats till åtgärd/aktivitet.

Beslutat om kontrollmoment utifrån identifierade risker	Internkontrollplanen innehåller planerade aktiviteter/åtgärder utformade för att hantera de risker som i riskanalysen bedömts som väsentliga. Tre av fyra åtgärder/aktiviteter ska genomföras löpande och har alltså inget slutdatum.
Följt upp resultatet av genomförda kontrollmoment	Uppföljning av internkontrollplanens riskhanterande aktiviteter/åtgärder sker enligt bolagsstyrningsrapport kontinuerligt. Enligt internkontrollplanen ska majoriteten av aktiviteterna/åtgärderna genomföras löpande och därmed saknas särskilda tidpunkter för uppföljning av internkontrollplanen. Bolaget följer inte de av fullmäktige beslutade riktlinjerna för intern kontroll eller den av UKF beslutade handledningen för intern kontroll. Se nedan under "2.3.2 Övriga iakttagelser".

2.3.2 Övriga iakttagelser

Internkontrollplanen är gemensam för hela INAB-koncernen och omfattar fyra risker, varav riskvärdet för tre av dem bedöms motivera åtgärd medan riskvärdet för den fjärde motiverar åtgärd vid behov. VD är ansvarig för samtliga aktiviteter/åtgärder och slutdatum för aktiviteterna/åtgärderna saknas (anges ske löpande).

Av den handledning för intern kontroll som beslutats av UKF 2021-12-06, utifrån de av fullmäktige fastställda riktlinjerna för intern styrning och kontroll (2011-09-26), framgår att uppföljning av internkontrollplan ska ske i samband med tertialrapportering till styrelsen eller vid behov. I uppföljningen ingår att bedöma om de beslutade kontrollåtgärderna har genomförts och fungerat på det sätt som var avsett. Vidare framgår att styrelsen ska godkänna uppföljning och göra en värdering om den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig. Styrelsen ansvarar för att det finns underlag för att kunna göra bedömningen. Den bedömning som styrelsen gör ska kunna styrkas av upprättad dokumentation.

3 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån vår översiktliga granskning av Infrastruktur i Umeå AB är att styrelsen och VD har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi. Vidare bedömer vi att styrelse och VD delvis har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Vår bedömning grundar sig på följande:

Revisionsfråga	Bedömning
Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av verksamheten?	Vi bedömer att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig styrning av verksamhet. Vi bedömer dock att styrningen mot de av fullmäktige beslutade målen och uppdragen kan stärkas ytterligare genom att på ett tydligare sätt beskriva/konkretisera bolagets arbete utifrån dem i verksamhetsplanen.
Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av verksamheten?	Vi bedömer att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig uppföljning av verksamhet. Vi noterar dock att informationen i bolagsstyrningsrapporten kan utvecklas, för att säkerställa att återrapportering sker avseende samtliga av de mål och uppdrag som adresserats bolaget.
Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomin?	Vi bedömer att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomi.
Har styrelse och VD säkerställt en tillräcklig uppföljning av ekonomin?	Vi bedömer att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig uppföljning av ekonomi.
Har styrelse och VD säkerställt att den interna kontrollen i bolaget är tillräckligt?	Vi bedömer att styrelse och VD har delvis säkerställt en tillräcklig intern kontroll i bolaget. Bolaget har identifierat risker och upprättat en internkontrollplan som fastställts av styrelsen. Uppföljning/utvärdering sker i samband med riskvärdering inför kommande år. Det sker dock inte en strukturerad uppföljning av den, i enlighet med fullmäktiges riktlinjer eller bolagets handledning.

Datum som ovan

KPMG AB

Liz Gard

Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Bilaga 1. Riktlinjer för aktiverande styrning

Umeå kommun specificerar sin styrmodell i Riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, antaget av kommunfullmäktige 2021-03-09. Riktlinjen ska tillämpas av Umeå kommuns nämnder och helägda bolag. I delägda bolag och andra associationsformer där Umeå kommun är ägare, verkar kommunen för att riktlinjen ska tillämpas i sin helhet eller i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Riktlinjerna fastslår att verksamheten i nämnder och bolag ska utgå från tilldelat grunduppdrag. Inom ramen för tilldelat grunduppdrag har nämnder/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Detta innebär att varje nämnd och bolagsstyrelse inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter.

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och bolag bedömer i vilken omfattning nämnden eller bolaget verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning tillkommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige.

Utöver grunduppdraget har nämnder och bolag att förhålla sig till kommunfullmäktiges inriktningsmål. Inriktningsmål kan destinerats till namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

Nämnder och bolag har även att förhålla sig till specifika tilläggsuppdrag som kan tilldelas av kommunfullmäktige i samband med fastställande av planeringsdirektiv och budget.